

Naujienu Antroji Dalis

NR. 706

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XX METAI

IRENA RAMUNĖ

KETURI ŽODŽIAI

GYVENIMAS

Kaip trapus kristalas dūžta,
Ir kaip laikrodžio spyruoklė dyla.
Kaip melsvos žibutės žiedas vysta,
Ir prabėgęs, — kaip vėjas, — nesugrįžta.

MEILĖ

Laimės žiburiu ant kalno šviečia,
Ją pasiekti norime visi.
Nors ir žinome, kad ją pasiekus,
Ji suduš, — ir liks naktis kaip gedulas tamsi.

AŠARA

Tik ji ištikima, tik ji viena palydi
Tave skausmų ir nevilties keliu.
Nuo tavo skruosto plauna kančią, liūdesį,
Riedėdama perlu.

MIRTIS

Juodoji moteris su užmaršties skraiste,
Būk tikras, — neaplenks tavęs;
Ilašins tau į širdį poilsio
Ir nebūtin nuves...

Caracas (Atgarsiai, Nr. 14)

PRANYS ALŠĖNAS

PIETRO ANNIGONI-

KARALIŲ, PRINCŲ IR PREZIDENTŲ PORTRETISTAS

Gyvenant laikus, kada vyksta nepaliaujama kova tarp realisti-
nio ir abstrakcinio meno puose-
lėtojų, įdomu mesti žvilgsnį į
gyvenimą tikro klasikinio stiliaus
tapytojo, kuris savo meno
kūrinuose jokio modernizmo
nepripažįsta ir, netgi, juo bo-
dosi.

Vienas tokios rūšies yra italas
klasikas tapytojas, dail. Pietro
Annigoni, prieš kurį ilgas va-
landas yra sėdėję ir pozavę ka-
raliai, princai, prezidentai ir ki-
tos įžymybės. Apie jį "Catholic
Digest" žurnale platų straipsnį
duoda Daniel M. Madden, kurio
žymiai sutrumpintomis minti-
mis — čia naudojames.

Pažiūrėkime, kaip tai vyksta
iš vaizdinės pusės.

Suskamba telefonas Pietro
Annigoni studijoje, Florence.
Kalba iš "Time" magazino re-
dakcijos. Vienintelis klausimas,
bet iš anksto ir į jį norima tei-
giamo atsakymo:

— Ar, maestro, galėtumėt
skristi į Vašingtoną ateinantį
savaitgalį ir nutapyti prezidento
Kennedy portretą, kuris labai
reikalingas "Time" viršeliui?

— Of course! — buvo skubus
atsakymas į naktinį telefono
skambinimą užpraeitą gruodį.

Šitoks maestro Annigoni sku-
bus iškvietimas — buvęs ne ru-
tinos pavyzdys šiam itališkos
kilmės, lėtų judesių dailininkui,
kuriam — visad "trūko laiko".
Betgi — šitoks skubus užsaky-
mas portreto ir, dargi, tokio di-
delio žmogaus, vertas buvo su-
tikimo.

Juo labiau, kad tai jo "spe-
cialybės" darbas. Pietro Anni-
goni — jau pripratęs garsųjų

žmonių portretus tapyti. Taigi,
ir šis, prez. Kennedy portretas,
kuris papuoš "Time" magazino
viršelį, kaip metų vyro (man-
of-the-year) atvaizdas, įeis į tų
asmenybių galeriją, kurie suda-
rė jau storą albumą ir iškėlė
Annigoni reputaciją į didžiausio
klasikinio modernųjų laikų
tapytojo aukštybes.

Annigoni darbai nūdien kabo
garsiausiose galerijose, kaip ir
kaimų bažnyčioje. Freska "Kris-
tus apsuptas dominikonais
šventaisiais" — kabo San Mar-
co vienuolyne, kur 15-tam šimt-
metyje savo garsiuosius darbus
tapė Fra Angelico. Karalienė
Elžbieta — yra Annigoni re-
produkuota Britų imperijos ži-
nyboj ant banknotų, puošusi
"Life" viršelį, lygiai yra spau-
džiama ant kanadiškųjų pašto
ženklų. "Look" žurnalas buvo
atsispaudęs savo viršelyje Anni-
gonio tapytą princesės Margari-
tos portreto reprodukciją.

Nevisi, žinoma, mėgsta Anni-
gonio tapybą. Kas adoruoja ab-
straktizmą — sako, kad šio dai-
lininko darbas — "baisus". Ta-
čiau žmonės, galvojantieji ir tu-
rintieji "tradicinius" jausmus,
yra įsitikinę, jog Annigoni —
yra mielas ir tikras antikinių
gyvenimo formų atnaujintojas
dvasinėje, kartu, ir meninėje
srityse — renesansistas.

Ir pats Annigoni, girdi, atrodo
ir veikia — kaip Renesanso
žmogus. Viršelyje, prieš kurį
laiką išėjusios apie jį knygos,
randamas jo auto-portretas:
tvirtos sudėjimo vyras, tankiais
antakiais, ilgokai nutįsiais
bakenbardais, tvirtais juodais

(Nukelta į 2 psl.)

S. M. Mercedes S S C

Vartai į amžinybę

Iš Chicago rengiamos lietuvių dailės parodos

Dienų Skeveldros

1.

Vos paimi į rankas J. Karoso
"Kalba Vilniaus akmenys" (iš
1926—1931 m. atsiminimų), ir
"pakvimpa" asmenybės kulto
laikais paplitusi rašliavos rū-
šis:

— jei karininkas ("tarybi-
nis") — korsetuotas, jei dvari-
ninkas — pilvotas, jei kas vaik-
što šaligatviu — dabita korpo-
rantas, jei buržuas — "atsisags-
tę švarkus, kad matytųsi lieme-
nė su iškarta auksine laikrodžio
grandinėle" ir t. t. ir t. t.

Beje, dar vienas sakiny-
s: "Bendrabučių vedėjais dažniau-
siai būdavo skiriamos mažai
raštingos davatkos arba menkos
moralės kelnėti pasipūtėliai"
(68 psl.). Ne veltui sakoma:
stilius (braižas) — tai žmogus!

2.

J. Karosas, verta prisiminti,
yra "Komunisto" redaktorius,
dėstęs (ar dėstęs) žurnalistiką.
Anot jo paties, jam geriausia į
"protą ir širdį" Majakovskio
"praectis ir tradicijos — dvi
spjaudyklės". Veltui su "pilnai
uždarais" partiečiais ginčytis ar
aiškintis. Čia tad keletas pasta-
bų "grynai paraštėje".

3.

Po 20-ties (sugrįžusios) rusų
okupacijos metų dar randama
reikalinga minėti "buržuazi-
niai" gatvių vardai. Antai, Py-
limo (Komjaunimo), kai mini-
ma, kad 1944 m. vasarą būsiai

sudegę evangelikų - reformatų
bibliotekos rūmai, ir tai, kad
sudegę evangelikų - reformatų
bažnyčioj dabar "išsikūręs" yra
"Kronikos" kino teatras. Dar
keletas "atgyvenų":

buvo Pilies gt., dabar — Gor-
kio;

"Benediktinų", dabar St. Ža-
ko;

"Krengelio salė, dabar "Di-
namo" sporto;

"Vilniaus, dabar L. Giros;

"Bonifratų, dabar Stuokos -
Gucevičiaus.

Kartais "drg." Jonas (Karo-
sas) grįžta net "ponų Lenkijos"
dienosna; ne Gedimino, bet rašo
Ad. Mickevičiaus, ne B. Radvil-
aitės, bet Karališkoji ir t. t.

Dingos, vilniečiams, ypač Vy-
tauto Didžiojo gimnazijos auk-
lėtiniams, gal bus įdomu, kad
jų numylėtoji ir giedrioji Pilypo
gt., dabar (kad ir suvėluotai)
vadinama K. Didžiulio gt.

4.

Ar nežino ar apsimeta "než-
nas"?! Kalbėdamas apie kun.
V. Zajančauską J. K. rašo:
"vėliau buvo iškeltas kunigaufis
į provinciją. Savo gyvenimą jis
baigė, berods, vienuolyne".

Tai apie tremty mirusį Tėvą
Bonaventūrą. Nežino ar "neži-
no" ir apie ("eucharistininką,
atžalietį") klasės draugą Joną
Subačių. Jis kilus rusų-nacių
karui žuvo (bene Suvalkų Kal-
ma, kad 1944 m. vasarą būsiai

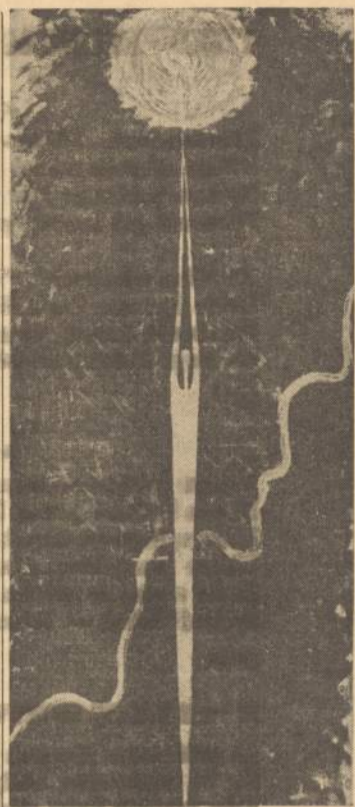
(Nukelta į 2 psl.)

Kalnas, kuriame skamba varpai

(Ylakių Alkos piliakalnio padavimas)

Mažeikių apskrityje, Ylakių valsčiuje, nuo miestelio apie 6 km. į pietų vakarus, Erškėvos kaime, yra gražus ir didelis Alkos piliakalnis. Jo aukštis, žiūrint nuo aplinkinės lygumos, siekia apie 50 iki 55 m. Visi jo šlaitai vienodai statūs, apaugę retais medžiais ir išvingiuoti keliukais ir takeliais. Patį piliakalnį iš pietų ir vakarų pusių supa Luobos upė. Padavimas apie šį piliakalnį taip byloja.

Seniai, labai seniai, kuomet vikingai, atsikraustę iš užjūrių, pradėjo puldinėti lietuvius ir naikinti jų sodybas, dabartinėje piliakalnio vietoje buvusi lyguma, kurią supo miškai ir upelis. Lietuviai buvo švedų stumiami gilyn ir gilyn į pietus. Tada vienas lietuvis žinys Alksnys, kaip padavimas sako, įsakė žmonėms šioje lygumoje supilti didelį kalną. Prasidėjo kalno pylimo darbai, kurie truko ilgą laiką. Vyrai ir moterys vežė žemes, vaikai ir seniai rinko akmenis, suimtieji švedų belaisviai kasė didelius ir gilius griovius. Kuomet buvo supiltas didelis ir iš visų pusių status kalnas, tada žmonės iš apvalių ažuolinių rąstų pastatė tvirtą pilį. Tačiau vikingai vis dar tebepludinėjo lietuvius. Kartą gudrūs lietuviai iš miškingų ir pelkėtų vietų atsivilkino švedus prie šio piliakalnio. Čia įvyko didelis ir žiaurus mūšis, kuriame žuvo daug švedų. Lietuvių taip pat

V. Vaitiekūnas. Mano kelias iš Chicagoje rengiamos lietuvių religinio meno parodos

beliko nedidelis būrelis, kuris 12 dienų laidojo visus mūšy žuvusius. Tarp kritusiųjų gulėjo sunkiai sužeistas Alksnys, kurį duobkasys gyvą užkasė.

Praėjo daug metų. Išmirė kelios žmonių kartos. Ilgainiui plėtėsi naujosios giminės. Ant šio piliakalnio įsikūrė miestelis, kuris greit išaugo, turėjo keturias gatves ir stiprią medinę pilį. Miestelyje buvusi medinė bažnyčia. Miestelio žmonės gyveno laimingai.

Kartą iš požemio pasigirdo duslus, bet kartu grasinantis pranašingas balsas:

— Žmonės! Žmonės! Mano kančios bus didžiausia jums bausmė! Suskambės jūsų bažnyčios varpai ir jūsų miestelis nugrims!

Žmonėse kilo didžiausia baimė. Vieni kitų klausinėjo, kieno tas balsas esąs, ką reiškias jo pranašavimas. Ir dievai žino, kaip būtų žmonės nurimę, jei juos nebūtų kunigas nuraminęs.

Kiek kartų perkūnas metė savo ugningas ietis žemėn, kiek kartų audringieji vėjai laužė šventus ažuolino medžius, kiek kartų krito lietus su ledais, sumaišydamas viską su žeme, tačiau žmonės gyveno laimingai, miestelis augo, nei kiek nenukentėjo. Išaušo gražus pavasaris, šv. Petro dienos rytas. Į miestelį suvažiavo iš apylinkių daug žmonių, kurie džiaugėsi miestelio gražumu ir didžiavosi turį bažnyčią ir pilį. Visi susirinko į bažnyčią, kuriojeėjo pamaldos. Mišios įpusėjo, kunigas pakėlė Ostiją, suskambėjo bažnyčios varpai; tuo pačiu laiku atsivėrė žemė ir visas miestelis nugrimzdė — išsipildė senojo Alksnio kerštas ir pranašavimas.

Ir dabar ant Alkos piliakalnio yra pastatyta maža medinė bažnyčia. Žmonės pasakoja, kad ant šio piliakalnio kiekvienais metais šv. Petro dienos 12 valandą galima esą girdėti, kaip požemy skamba nugrimzdusios bažnyčios varpai.

(Iš "Vakarų" 1937 m. 163 Nr.).

J. Mineikis

Mano kraštas! Kad santykiuose su kitais kraštais jis visada būtų teisingas; tačiau, teisingas ar neteisingas, jis yra mano kraštas (My country, right or wrong!)

Stephen Decatur

FOR WOMEN ONLY
Sauna Baths — Whirlpool baths,
vapor baths — Swedish massages,
for Arthritis, Neuritis,
sciatica and back trouble
AUSTIN SULFUR VAPOR
BATHS, INC.
5721 W. Lake St. — Tel. 261-0161

CHICAGO'S SVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

Jei Jūs norite siūsti Jūsų pačių parinktus daiktus kaip dovanas į Lietuvą, arba užsakyti prekes, gaminamas U.S.S.R. (kaip pav. automobilius, dviračius, siuvamas mašinas ir t. t.), kreipkitės į vieną iš seniausiai veikiančių ir patikimiausių firmų, turinčių

30 METŲ PATYRIMĄ.

Atvykite arba rašykite į mūsų centrinę įstaigą arba kurį nors skyrių didesniame mieste.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

MAIN OFFICE:
GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
716 Walnut Street
Philadelphia, Pa., 19106

Or any of Our Branches:

UPTOWN BRANCH,
Philadelphia, Pa.,
632 West Girard Ave.
Walnut 5-8878

NEW YORK, N. Y.
48½ E. 7th St.,
New York 3, N. Y.

CHICAGO, ILL.
4102 Archer Ave.,
Chicago 32, Ill.
FRONTIER 6-6399

DETROIT, MICH.
6460 Michigan Ave.,
Detroit 10, Mich.
TASHMOO 5-7560

BOSTON, MASS.
390 West Broadway,
So. Boston 27, Mass.
ANDREW 8-8764

CLEVELAND, OHIO
7023 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio
UTAH 1-0807

ROCHESTER, N. Y.
683 Hudson Ave.,
Rochester 21, N. Y.
BAKER 5-5923

LOS ANGELES, CALIF.
3216 Sunset Blvd.,
Los Angeles 26, Calif.
NO 5-9887

SAN FRANCISCO, CALIF.
1236 — 9th Avenue,
San Francisco 22, Calif.
OV 1-4229

PITTSBURGH, PA.
346 Third Avenue,
Pittsburgh 22, Pa.
GRANT 1-3712

NEWARK, N. J.
263 Market Street,
Newark 2, N. J.
MARKET 3-1968

BALTIMORE, MD.
3206 Eastern Avenue,
Baltimore 24, Md.
DI 2-2374

TRENTON, N. J.
730 Liberty Street,
Trenton, N. J.
LY 9-9163

MINNEAPOLIS, MINN.
217 E. Hennepin Street,
Minneapolis 14, Minn.
FE 2-4908

HAMTRAMCK, MICH.
11415 Jos-Campau Avenue,
Hamtramck 12, Mich.
TO 8-7940

ELIZABETH, N. J.
943 Elizabeth Avenue,
Elizabeth, N. J.
EL 5-7608

MIAMI, FLA.
2755 Biscayne Blvd.,
Miami 37, Fla.
FR 9-8712

MILLVILLE, N. J.
1701 W. Main Street,
Millville, N. J.
Tel. 825-1609

OMAHA, NEB.
5524 So. 32nd Street,
Omaha 7, Neb.
Tel. 731-8577

PIETRO ANNIGNONI...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

Margaritos portretas, užsakytas karalienės Motinos, atsėjęs net 33 pozavimus.

Kartais, žinoma, dailininkui tekdavę "nusileisti" ir į žymiai mažesnį pozavimų skaičių. Pvz., "Time" užsakytasis prez. Kennedy portretas, žinant, kad prezidentas visada labai užimtas, jam kėlęs daug rūpesčio. Jis užklausk: "Kiek kartų prezidentas jam galės pozuoti?" Gavęs kablegrama atsakymą labai nelauktą ir netikėtą: "Kiek kartų jums reikės, tiek prezidentas pozuos". Iš tikrųjų, nors prezidento portretą Annignoni nutapęs rekordiniu laiku — per tris dienas, bet prezidentas tikrai buvęs "labai sukalbamas", kiekvieni atveju jis buvęs dailininko "dispozicijoje"...

Olandijos karalienė Julijona, esą, tesutikusi tik vienai vienam pozavimui. (Reikėję ir čia nusileisti). Gi Persijos šachas specifiskai niekad nepasisakęs, kiek kartų jis sutiktų pozuoti, pastebėdamas: "Šešiolika kartų — tai per daug".

Prieš penketą metų, Annignoni atvykęs į New Yorką, veždamašis tam tikrą skaičių savo dar-

bų. Buvusi atidaryta paroda. Deja, jis pats tegalėjęs pabūti tik per parodos atidarymą. Nusipirkęs automobilį, ir ledešis po kraštą, škiecuodamas Ameriką. Graikų laivų savininkas, Stavros Livanos, kurio žmonos portretas buvo Annignonio tapytas, pareiškė dailininkui, kad jis turėtų interusuotis, kas vyksta jo parodoj. Jis atsakęs — "Neturiu laiko".

Tuomet tas multimilijonierius, norėdamas Annignoniui padaryti gera, pastatė parodoj savo sekretorę, kuri išpardavinėjo dailininko darbus ir visą laiką Annignonio kelionėje jį lydėjo su smulkiais raportais — kas ir kaip jo parodoj vyksta.

Annignoni turėjęs ir turįs labai kietas pažiūras į dailės darbus ir dailininkus. Kai jis dėstęs Pijaus XII-tojo Institute meną, daugelis jo mokinių prisimena, kad jis paklausdavęs: "Kas tamstą pasmerkė būti dailininku?" Kitiems gi — jis pasakysdavęs ir, kartu, paklausdavęs: "Šitas darbas — geras. Kur kitos dešimtys tavo gerų darbų?". Apie abstraktųjį meną — Annignoni išsireiškęs: "Abstraktaus meno rinka — yra maža ir selektyvi. Pirkėjai — dažnai neturi nei kultūros, nei skonio, bet jie... turi daug pinigų"...

KIENO INTERESAIS TAI DAROMA?

Ir vėl apie 1863 metų Lenkmetį Lietuvoje

Dėl Romoje gyvenančio lietuvių kunigo daktaro marijono J. Vaišnoros pakartotinių teigimų raštu ir žodžiu (jo paskaitos Miunchene ir rašinys "frontininkų" žurnale "I Laisvė") plačiai pasisako Naujienų bendradarbis Europoje A. D. Joteikis.

Ko vertas buvo tas Lenkmetis ir kokią už savo kruvinas aukas nauda iš jo turėjo lietuviai, bus vėliau Naujienose. Šioje vietoje dedamas atskiras A. D. Joteikio raštas apie tai, ar 1863 metų sukilimo lietuvių "ginklo broliai" lenkai yra ko pasimokę iš lietuvių jiems tada teiktos pagalbos ir kaip bendrai lenkai elgėsi su lietuvišiais istorijos bėgyje ir elgiasi ypač šiandien.

Redakcija

Lenkų trukdymas nesiliauja

Miunchenas, Vokietija. — Daugelis lietuvių inteligentų ir mokslievių pirmojo karo metu pasitraukė iš Lietuvos nuo karo veiksmų į Rusiją. Lietuvių inteligentų rūpesčiu (Martyno Yčo, tuomet Valstybės Dūmos atstovo) Voroneže jo vardu buvo atidarytos dvi gimnazijos (vyrų ir moterų). Pinigus tom dviem gimnazijom skirdavo rusų pricėsės vardo (caro dukters Tatjanos) komitetas pabėgėliams šelpti iš skirtų — jam valdžios bei aukotojų — pinigų.

Pirmiems 1915—16 mokslo metams buvo sutarta skirti po 100.000 rublių kiekvienai lietuvių gimnazijai, tačiau tai reikėjo patvirtinti komiteto posėdyje pirmininkaujant Tatjanai. Kai buvo pranešta, kad lietuvių dviem gimnazijom skiriama po 100.000 rublių, lenkų atstovas užprotestavo. Komiteto nariai, vyriausybės bei organizacijų atstovai lenkų atstovo protestą atmetė, palaikė jį išsišokimū, nes bendrai posėdyje, pirmininkaujant pačiai Tatjanai, nieks prieš pirmiau sutartas sumas, neprotestuodavo ir jos visos buvo tvirtinamos. Lenkų atstovas ir čia, prieš nusistovėjusią tvarką, ir ten kur visiškai nepažeisti lenkų reikalai ir lenkiškumas, išdrįso išsišokti prieš lietuvių reikalus (Žiūr. Dr. Martynas Yčas — Atsiminimai). Tai charakteringa lenkams, — kenkti lietuviams net ir ten, kur net visai nepažeidžiami jų interesai. Ir jie tai visur vykde, — ar tai Rusijos tremtyje, ar tai tarptautinėse konferencijose, ar bet kur kitur...

Besikuriant Lietuvai prisimename POW — slaptą lenkų organizaciją Lietuvai sužlugdyti, Pilsidskio — Želigovskio užpuolimą, Vilniui ir jo sričiai atplėšti... ir tose kovose lietuvių belaisvių nežmonišką traktavimą (perrengtus iš lietuviškų uniformų į skarmalus, basus varinėjo Vilniaus gatvėmis). Savo ir užsienio spaudoje Lietuvą rodė esančią vokiečių bei rusų - bolševikų įtakoje. Dėl žemės reformos lietuvius vadino bolševikais. Per visą Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį Lietuva (nežiūrint pastangų) nepajėgė surasti kompromiso ir sudaryti su Lenkija bent oficialius santykius, vietoj to, 1938 m. kovo 19 dieną lenkai Lietuvai patiekė ultimatumą, reikalaudami priimti santykius su Lenkija. Sulenkėjusių lietuvių buvo Bekui įrodinėjama, kad Lietuva priims santykius ir nekariaus.

O kaip dabar, ar lenkų pažiū-

ros ir veiksmai pasikeitė? Lenkų emigracinė spauda vėl reikalauja Lenkijai Vilniaus. V. Vokietijoje — lenkų dalinių prieš Amerikos Armijos leidžiamame laikraštyje Ostatnie Wiadomosci dedamos iliustracijos (bažnyčių ir pastatų) iš Vilniaus, Lvovo, kaip iš Lenkijos. Atrodytų, kad centrinė Lenkija nieko geresnio neturėtų parodyti, kaip tik iš tų užgrobtų svetimų teritorijų...

Tų pat lenkiškųjų dalinių vadovybė (kai likimas suvedė ir lietuvių, vokiečių ir kitų tautų dalinius į vieną amerikiečių priežiūros diviziją), lenkai savindavosi ir lietuvių reikalus sau. Pvz., mišriąją 4200 kuopą, kurioje buvo pusė lietuvių ir pusė lenkų, lenkai registracijose rašydavo lenkiška kuopa, kol nepavyko lietuviams iš jos išsiskirti ir padaryti dvi kuopas — atskirai lietuvių ir lenkų. Kartais paimdavo lietuvių kuopų bylas (ypatingai personalo) ir su savo nuomone prisistatydavo amerikiečiams tvirtinti. Kartais įkišdavo kokį lenkų karininką į lietuvių ar kitų pabaltiečių dalinius. Tas neapsijė, žinoma, be reagavimo (ir protestų) iš lietuvių ir kitų pabaltiečių pusės. Amerikiečių divizija, įsitikinusi tokia lenkų neteisinga veikla, Pabaltiečių ryšininkus (lietuvių, latvių ir estų) iš asistentų pakėlė į direktorius (liaison director) — sulygino su lenkų ryšininku, nežiūrint, kad lietuvių kuopose buvo tik apie 500 vyrų, kai lenkai turėjo virš 10.000 vyrų. Žinoma, lenkams tai nepatiko, bet tuomi buvo užkirstas lenkų sauvaiavimas.

Kapelioną daliniams skirdavo vieną tūkstančiui tikinčiųjų. Nesant lietuvių daliniuose nei 500 katalikų vis tik pavyko gauti amerikiečių sutikimą skirti lietuvių kunigą — katalikų lietuvių daliniams. (Tam daug padėjo tuometinis vokiečių dalinių kapelionas prel. Wertmann'as, vėliau Bundeswehr'o katalikų vyriausias kapelionas).

Kad nedidinus papildomų apmokamų karininkų pozicijų daliniuose, amerikiečių parėdymu, lenkai turėjo duoti iš savo pozicijų — apmokamą kapitonų poziciją lietuvių kapelionui (kapelionų pozicijų skaičiumi lenkai turėjo prisiskyrę ir lietuvius katalikus). Jie spyrėsi duoti papitonų poziciją, ir davė tik leitenanto; amerikiečiai nusileido. Po trijų mėnesių (pagal esamą tvarką) lietuvių kapelionas turėjo būti pakeltas į kapitonus, bet lenkai tam trukdė (dalinių vyriausias kapelionas, lenkas - majoras, lietuvių kapelioną į kapitonus nepristatė).

TRYS EILĖRAŠČIAI

Melsva bliuzė, Mėlynos akys.
Jokios teisybės mielai nesu sakęs.
Mylima paklausė: "Ar pūga paliovus?"
Pakurent gal krosnį, pataisyčiau lovą".

Atsakaiu mieliausiai: "Iš dangaus skliautų
Kažin kas nūn beria žiedelius baltus.
Pakūrenki krosnį, pataisyki lovą,
Be tavęs širdin man pūga įsibrovus".

1925.

Vakare mėlynam, mėnesienos jaunaty
Buvau kadaise gražus ir jaunutis.
Nesugražinamai, nepakartotinai
Viskas praskrido... pro šalį... tolyn...
Širdis atvėso ir išbluko akys...
Žydrioji laimė — Mėnesienos naktys.

1925.

IS "PERSISKŲ MOTYVŲ"

Aš paklausiau šiandien pinigų keitėjo,
Ką už pustumaną atsilygina rubliu:
Kaip pratarti Lalai skaisčiaveidei
Persiskąjį žodį švelnųjį "myliu".

Klausiau šiandien pinigų keitėjo
Dvelkimu vėjelio, tyliom Vanos srovėmis,
Kaip pratarti Lalai gražuolelei
Žodį lipšnų "bučyns".

Ir aš dar paklausiau pinigų keitėjo,
Nėdrasumą slėpdams ties širdies anga,
Kaip pratarti Lalai skaisčiaveidei,
Kaip sakyti jai, kad ji "mana".

Ir trumpai keitėjas mane mokė:
Apie meilę žodžiais nėra reikalo kalbėt,
Apie meilę vogčiomis padūsaut mokam,
Betgi akys nepaliauna deimantais žerėt.

Pabučiavimui joks pavadinimas nelimpa
Pabučiavimas tai tau ne užrašas ant karsto,
Rože raudonąja bučiniai pakvimpa
Ir lapelių tirpiniais ant lūpų tarpsta.

Niekas gi už meilę užstato nereikalavo.
Nors patirs iš meilės džiaugsmo ir šalnos.
"Tu — mana" pasakė rankos, kuomet sauvaliavo,
Kai nudraskė juodą čadną nuo burnos.

1924.

Vertė S. AUKŠTAITIS

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

(LICENSED BY VNESPOSYLTORG USSR)

Labai patikima ir vadovaujanti firma Jungtinėse Valstybėse, turinti daug patyrimo siunčiant dovanų siuntinius į visas USSR dalis. Tūkstančiai klientų patenkinti. Visi siuntiniai apdrausti. Gavėjas nieko nemoka. Skyriai svarbesniuose miestuose. Visi mūsų skyriai turi sandėliuose pasirinktinai aukštos kokybės prekių dovanoms žemomis kainomis.

Dėl nemokamų informacijų ir kainoraščių susižinokite su bet kuriuo mūsų skyriumi.

- NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue AL 4-5456
- NEW YORK 11, N. Y. — 135 W. 14th Street CH 3-2583
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue EV 4-4952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue DI 5-6808
- ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street CH 9-6245
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue LI 2-1767
- SOUTH BOSTON, Mass. — 359 West Broadway Tel. 268-0068
- BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue TL 6-2674
- CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue BR 8-6966
- CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street WA 5-2737
- CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road TO 1-1068
- Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue VI 1-5355
- GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W. GL 8-2256
- HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau GL 7-1575
- HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215
- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave. ES 2-4685
- YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue RI 3-0440
- LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd. AN 1-2994
- LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street FO 3-8569
- NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue LO 2-1446
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street MU 4-4619
- PASSAIC, N. J. — 176 Market Street GR 2-6387
- PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave. PO 5-5892
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street FI 6-1571
- WATERBURY, Conn. — 6 John Street PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street SW 8-2868
- YONKERS, N. Y. — 555 Nepperhan Ave. GR 6-2681

KIENO INTERESAIS TAI DAROMA?

Ir taip lietuvis kapelionas buvo pakeltas į kapitonus tik po pusantų metų kartkartėmis kelto reikalavimo.

Tokios rūšies faktų galima būtų surašyti visa litanija (tikėkimės, kad kada nors jie bus surašyti ir pasieks lietuvių visuomenę). Ir šie jau pakankamai parodo lenkų bendradarbiavimo visuomet skelbiamą lietuviams "draugiškumą". Lenkai mėgdavo daliniuose lietuvių patarnavimus, — tai padaryti bažnyčios projektą (pvz., Kaiserslautern'o Centre), tai paimti darbininkų tai bažnyčiai statyti, tai šoferį... Kai tas buvo sustabdyta, tai tuos lietuvius lenkai vadino šovinistais, panašiai kaip lietuvius atgimimo metu — "litvomanais", kurie dirbo lietuviybės reikalui.

Taigi lenkų mentalitetas daug (kardinaliai) dar nepasikeitė...

Ir kas iš to?

Šiose eilutėse suglaustai išreikštas padarytos ir daromos lietuviams skriaudos ir "atsilyginimai" už lietuvių nuostolius, dalyvaujant kartu su lenkais 1863 m. sukilime už lenkų reikalą — Uniją ir religiją. Tokie, anot kun. dr. Vaišnoros, 1863 metų sukilimo siektą "teisingo idealo" rezultatai lietuviams...

Iš tiesų, ar lietuviams negeriau būtų buvę abiejuose sukilimuose su lenkais nedalyvauti? Kad abudu iš tų dviejų priešų — lenkai ir rusai — lietuvių tautai buvo labai žiaurūs ir žalingi, atrodo, nei vienas lietuvis neturėtų dėl to abejojti. Katras iš jų buvo žalingesnis, nedėdu ant svarstyklių ir nenustatinėju kuris kurį persvertų. Faktiną padėtis tačiau parodė, kad dėl rusų suteiktų valstiečiams lengvatų, lietuvių daug pasinaudojo, bet dėl lenkų veiklos (ir politikos) net to nebuvo. — Vyko priešingai.

Gerb. dr. J. Vaišnoras savo paskaitoj Miunchene 1860 metų sukilime surado "teisingus idealus", — norėčiau prileisti, išeidamas vien iš kovos katalikų su pravoslavais ir užmiršdamas visus kitus lietuvių tautos gyvybinius interesus. O lenkai ne vien už katalikybę kovojo, — jie kovojo už Lenkijos atstatymą su Lietuvos unija. Tad ar tais "idealais" vadovaudamasis, gerb. prelegentas pasiryžęs ir šiandien, religiniais sumetimais, paaukoti visus lietuvių tautos gyvybinius reikalus ir prisidėti prie tų, kurie — jo supratimu — kovos dėl tų idealų?!

Jis (dr. Vaišnora) tris kartus apie tai viešai pasisakė. Pasisakė jaunimui, kurs viso to nežino ir neturi progos (o gal ir laiko) jį tai išigilinti. Tačiau prelegento ir autoriaus kolegą — lenkai marijonai (vadovybė) visai priešingai elgėsi. Jie neatšizada lenkiškumo savo religijos reikalui. Buvo rašyta apie marijonų lenkiškos vadovybės paramą Lozoraičiui, vien dėl jo lenkiškos pračties, nebūnant jam net jokių religinių grupių

nariu. Kodėl gi lietuvis marijonas kunigas daktaras J. Vaišnora negali surasti teisingos lygsvaros — religijos su tauta — ir nepažeisti savo raštuose bei paskaitose savo tautos, iš kurios jis pats yra kilęs, interesų?...

Kun. Vaišnora baigia savo ilgą rašinį žodžiais: "Būtų gaila, jei šių dienų lietuvis imtų pamiršti nuo 1863 metų prasidėjusią kovą su rusiškuoju imperiaizmu pobūdį ir amžinąjį priešų imtų vadinti "vyresniuoju broliu" (I Laisvę, pusl. 17). Prie šių žodžių taikomų rusiškam komunizmui aš galiu mielai prisidėti. Bet aš, bebaigiant, norėčiau juos kiek praplėsti ir pritaikyti kitam lietuvių tautos nemažesniai priešui..."

Būtų gaila, jei šių dienų lietuvių tarpe atsirastų daug tokių lietuvių, kurie vien religijos sumetimais imtų pamiršti ne tik nuo 1863 m., bet net nuo 1386 m. daromas lietuviams lenkų skriaudas ir lietuvių kovas prieš lenkinimą ir imtų vadinti savo tautos priešus — brolių tauta!...

O kai šiandien stačiatikių ir katalikų religijos viršūnės — popiežius Paulius VI ir Athénagoras II susitikę Jeruzalėje bučiuojasi, nerasdami didelių skirtumų tarp abiejų religijų ir pripažindami padarytas pračties klaidas dėl išsiskyrimo, tai tas tik parodo, kad ir prieš šimtą metų (1863) nebuvo jokio reikalo įtraukti lietuvius — valstiečius į kovą, pasinaudojant tais nedideliais religiniais skirtumais už lenkų reikalą. Todėl kun. dr. J. Vaišnoros paskaitų ir raštų išvedžiojimai, paremti religija ir panaudoti lenkų reikalui, lietuviams nieko gero nedavė ir negalėjo duoti. Klausimas: Kieno ir koks reikalas skelbti tokias mintis?!...

Pražiopsotos progos yra kaina už visišką pasikliovimą patologiū saugumu.

Dr. Edmund Neuhaus

IŠTEKANČIŲ MERGINŲ DĖMESIUI!
Pilnai paruošiam vestuvių puotą ir parūpinam viską kas jai reikalinga, kaip:
• Maistą • Gėles • Muziką • Nuotraukas • Salę • Nuomuojamus rūbus • Pakvietimus ir t. t.
Viską surašom į vieną bendrą sąskaitą.
ABSOLUTE WEDDING & PARTY SERVICE
6034 West Irving Park Road
Phone for appt. 777-5488
Garantuotas jaunajai paslapties išlaikymas.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

RAIKES 5c TO \$1.00 STORE
Offering 2 Locations to Serve You
6816 WINDSOR AVE. 5940 WEST 35TH STREET
BERWYN, ILL. CICERO, ILL.
Serving their area with ALL DIME STORE NEEDS
Open for your convenience 9 AM — 9 PM daily, Saturday 'til 6 PM.
DO COME IN AND BROWSE AROUND!!

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

"LORD, MAKE ME AN INSTRUMENT OF THY PEACE"

The Holy Sepulchre

The sons of St. Francis need Priests and Brothers for work at the Sacred Shrines and in the Lands of the Bible.

A lack of funds is no lack at all. Scholarships are available to young men, 17 to 25, who can qualify for further study.

Write: Rev. Vocation Director,
O. F. M. for free literature

"WORLD'S MOST BEAUTIFUL"

FRANCISCAN MONASTERY

1400 QUINCY ST., N. E. WASHINGTON 17, D. C.

DAINUOJAME SU LIONE JUODYTE

Dėl didelio žmonių poreikavimo grynai lietuviškų dainų, Lionės Juodytės naujas LP-1003 Albumas jau išleistas. Gaunamas tose pačiose vietose, kur pirmosios Juodytės plokštelės buvo gaunamos.

Kaina \$5.00 viena.
Norintiems įsigyti dvi plokšteles,
LIONE JODIS AT TOWN HALL
ir
DAINUOJAME SU LIONE

abi plokštelės už \$8.00.

Didesniems kiekams duodame nuolaidą.
Prašome siųsti užsakymus su čekiu:

ALEX MATHEWS,
256 Union Ave.,
Brooklyn 11, N. Y.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

DABAR LAIKAS SIŪSTI
SAVO ARTIMIESIEMS DOVANAS

VELYKOMS

IR TIK PER

CENTRAL PARCEL SERVICE INC.,

centrinė įstaiga:

220 SOUTH STATE STREET

Telef.: WA 2-9354,

Skyrius Marquette Parke:

2618 WEST 63rd STREET

Telef.: WA 5-2466

[Dabar galite užsakyti per mūsų įstaigą automobilius, motociklus, šaldytuvus, skalbimo mašinas ir kitus vietinės gamybos fabrikatus.

Pas mus rasite taipogi gausų, tinkamų siuntimui, prekių ir maisto siuntinių pasirinkimą.
Užeikite, apžiūrėkite ir įsitikinkite patys.

JAU 17 METŲ
PRISTATOME SIUNTINIUS
I LIETUVĄ
VISADA LAIKU

S. M. Mercedes

Sv. Elzbieta

Iš Chicagoje rengiamos lietuvių religinio meno parodos

MODERNIOJI GEOGRAFIJA

Kaip žmonės pažino savo planetą

Ji prasideda su Amerikos atradimu (1492) ir su atradimu jūros kelio į Indiją. Sekė eilė naujų atradimų, kurie labai išplėtė geografinį akiratį.

Kolumbas, Goboto, Vespučio, Balbao, Magelanas, Cortezas, Alvarado, Picarro, Vasco de Gama ir daugybė kitų vyrų įrodė, kad žemė yra daug didesnė nei buvo manoma, įrodė, kad žemė yra rutulio formos. Žmonija dar daugiau susidomėjo kelionėmis, geografija ir tai buvo naudinga. Išrado kompasą, o tai leido jiems leistis į atvirą jūrą. Bet nežinomi ir dabar paliko tolimoji šiaurė ir pietų šalis. Žmonės pažino daug naujų tautų, gyvulių, augalų, tai padarė didelį įspūdį. Kopernikas šį laikotarpį apvainikavo savo heliocentrine sistema. Tą žmonių įvertino tik kelis šimtmečius vėliau. Atradimų nešėjais buvo portugalai ir ispanai. Anglai, prancūzai ir olandai pasitarnavo daugiau naujai atrastų kraštų ištyrimui.

Sibirą atrado ir užkariavo sausumos keliu pradėdant 1577 m. (Jermakas); 1605 m. atrado Australiją. Didelį laimėjimą geografijai atnešė trianguliacinis matavimas, kurios išradėjas buvo Snellius (1615). Nuo šio laiko žemėlapių tikslumas ir ploto apskaičiavimas labai pagerėjo. Pradėta rūpintis surasti tikslesnius būdus žemėlapiams braižyti. Pažymėtini yra Merkatoriaus laimėjimai kartografijai. Jo pavyzdžio žemėlapiams ir šiandien naudojasi jūrininkai. Visi šie laimėjimai padarė, kad žemėlapiams nuo šio laiko imta braižyti su geografi-

niu koordinacijų tinklu. Geografijai pasistūmėti pirmyn padėjo ir gamtos mokslo laimėjimai: išrado žiūronus, termometrą, barometrą, gravitacijos dėsnius ir t. t.

Po didžiųjų atradimų sekė ramesnis laikotarpis. Jo metu atrastus kraštus daugiau ar mažiau ištyrė — užkariavo. Padaugėjo ir geografinė literatūra.

Perėjimas į moderniųjų laikų geografiją pasireiškė 18-to amžiaus antroje pusėje. Šiuo metu

padaryti vėl nauji atradimai: Cook, Förster, Vancouver, sukonstruotas chronometras. Kantas, Laplace paskelbė žemės atsiradimo teorijas. Pradėta tyrinėti žemės vidus, susidomėta žemės paviršiaus formomis ir susidarymu.

Meteorologijos mokslas nutrodė žmonijai ir saulės spinduliavimo paslapčių suvokimą. Vis daugiau žinių įsigyta apie šilumą, kritulius, oro reiškinius, klimata. Plačiau skaitomi keičionių aprašymai, gausėja ir mokyklinė literatūra. Geografija užkariavo sau vietą mokyklose.

Su 19 šimtmečiu prasideda moderniosios geografijos periodas. Pereinamuoju laikotarpiu buvo 18 amž. antroji pusė, o mokyklinė geografijoje — 19 amž. pirmoji pusė.

Susisiekime pasiekta milžiniški laimėjimai, kurie padarė didelį perversmą: pradėta naudotis geležinkeliais, garlaiviais, automobiliais, o vėliau ir lėktuvais. Suklestėjo technika ir patobulėjo žemės ūkis, patikrino žmonijai geresnį išmaitinimą, apsilvokimą, pastogę, medicinos priežiūrą ir t. t.

Pasaulio susisiekimas, ūkis ir politika platesnius apėmė plotus. Tai vis plėtė geografinį žinojimą — akiratį. O ir geografinė esmė, reikšmė imta giliau suprasti nuo Aleksandro Humboldto laikų (1799).

Šių vyrų darbą dar papildė savo atradimais tokie vyrai, kaip Cook, Barrow, Ross, Weddell, Wilkes, Bark, Richardson, Grant Livingstone ir kiti. Vieni jų padarė naujus atradimus, kiti ištyrė jau atrastus kraštus. Dabar tyrinėjimai buvo vedami ta linkme, kad buvo stengiamasi suvokti kiekvieno krašto bendras charakteris ir panašiai suprasti tos šalies gyventojus. Jų darbų aprašymai kartais pasiekdavo tikrai meniškos vertės.

Geologija, geofizika atsiskyrė nuo geografijos. Daug kuo pasitarnavo geografijai ir paleontologiniai laimėjimai, jūrų mokslas, meteorologija, augalų ir gyvulių geografija ir kita. Bendrai visi mokslai darė milžinišką pažangą, o geografijai tai buvo labai reikšminga.

Labai naudingų žinių davė ir statistika, o daug valstybių pravedė savo gyventojų suskaičiavimą. Bendrai, geografija, viena iš senesniųjų mokslų, tik gana vėlai pasiekė pilną įvertinimą. Geografija buvo įvesta į aukštesnes mokyklas, o vėliau ir į pradžios mokyklas.

Pradžioje geografiją dėstė mokytojai, kurie patys geografijos nesimokė. Jie geografijos pamokom užpildydavo tik trūkstantį pamokų skaičių. Mokymas buvo labai nuobodus, pasireiškėdavo dažniausiai vardų iškalimu ir keičionių aprašymų skaitymu.

1821 m. įkurta Paryžiaus geografų draugija, o 1830 m. — Londono. Jų įtaka geografijos mokslo išpopuliarinimui buvo žymi, ir jų dėka pamažu pereita prie dabartinio geografijos reikšmės supratimo.

Nauji tyrinėtojai išvyko į pasaulį: Nordenskjöld, Amundsen, Nansen, Peary, Scott, Shackleton, Sven Hedin, Semenov, Prschewolski, Riekskfen, Nachtigall, Schweinfurth, Livingstone, Rohlf, Stanley Hayden ir daugybė kitų, buvo tie vyrai, kurie galutinai nugalėjo žemės paviršiaus asmenines paslaptis, kurie ištyrė milžiniškus mažai pažįstamus plotus.

Geografinė vietovių padėtis pradėta nustatyti labai tiksliai, žemėlapių braižymo technika patobulėjo, įvairūs instrumentai pasiekė aukšto tobulumo laipsnį. Pradėta naudotis kartografija ir fotografija.

A. Jankauskas

SIUNTINIAI—DOVANOS Į SSSR

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(Licensed by Vneshtorg)

EXEKUTYVIS OFISAS

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York. — Tel. IN 7-5522

SIUNTINIŲ pristatymas GARANTUOJAMAS, o taip pat gavėjo parašas. Klientų patogumui prie mūsų firmos įstaigų didelis ir įvairus pasirinkimas GERIAUSIOS RUSIŠKOS PREKIŲ.

Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
COHOES, N. Y.	13 SARGENT STREET	—	FE 7-2727
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENSTOWN, PA.	126 TIGHMAN STREET	—	HE 5-0415
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	BA 5-4210
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

Žvilgsnis į Amerikos dailės parodą

3 metų ciklas

67-toji Amerikos dailės paroda, atidaryta praėjusią savaitę Chicagos Meno Institute, ne visai "demokratišku" būdu surengta, nes nebuvo sudarytos sąlygos visiems Amerikos dailininkams savo darbus siūsti, suprantama, jūry komisijai. Jau tokia tvarka, kad muziejaus direktoriai turi galią reprezentacines parodas rengti taip, kaip jiems geriau atrodo.

Moderniosios dailės kuratorius James Speyer savarankiškai organizuoja jau trečią iš eilės reprezentacinę Amerikos dailės parodą. Parodų trimečio cikle išvengta "srovinės konfuzijos", stengiasi parinkti tik tai, ko šiandien pasiekta ir kas aktualu.

Trys priešingos srovės

Iš privačių kolekcijų bei dailininkų tesurinkta 63 tapybos darbai ir 25 skulptūros. Naujiems talentams pasireikšti nebuvo sudarytos sąlygos. Šūkis "Directions in Contemporary Painting and Sculpture", atrodo nevisai derinasi su parodos kontekstu, nes: 1) grynoji abstrakcija, 2) realistiniai darbai ir 3) Pop art (dadaizmo infiltracija) — priešingos srovės.

Beveik pusė parodos skirta figūrų ir peizažo tapybai, daugiau konservatyvaus pobūdžio. Kita dalis sudaryta iš gryniosios abstrakcijos kūrinių, daro didelį kontrastą, bet tuo patim pabrėžiama trys vyraujančios meno srovės. Pripažintas ir realizmas, kuris buvo taip daug neigiamas. Skulptūra rinktinė ir nedaug išstatyta. Nėra lydintos geležies.

Forma, spalva ir erdvė

Štai kuo bazuojasi paroda: erdvės sintezė, Pop art ir apsciai grynojo realizmo, kuriam atstovauja Edward Hopper, Andrew Wyeth, Jack Levine, Ben Kamihira, Morton Kaish ir kt. Šie vyresnieji tapytojai realistai nieko naujo nepridėjo, — jie nepasikeitė. Avangardo hierarchija daug subrendusių menininkų sugriovė, paimdama vadovaujamą rolę ir skelbdama, kad senosios formos "nebeegzistuoja". Tom Wesselman neseniai atsiradusios vadinamos "Pop art" formos, kuri labai artima jau užmirštajam dadaizmui atstovas, sudaro didelį kontrastą. Jo "Pop art" (pupuliarus menas) yra ko-

mercinio tipo tapyba. Jo plakatas su pupelių skardinėmis, vaisiais, užrašais ir panašiais daiktai, anot "New York Times" meno kritiko O'Doherty, Pop art — joks menas.

Premijos

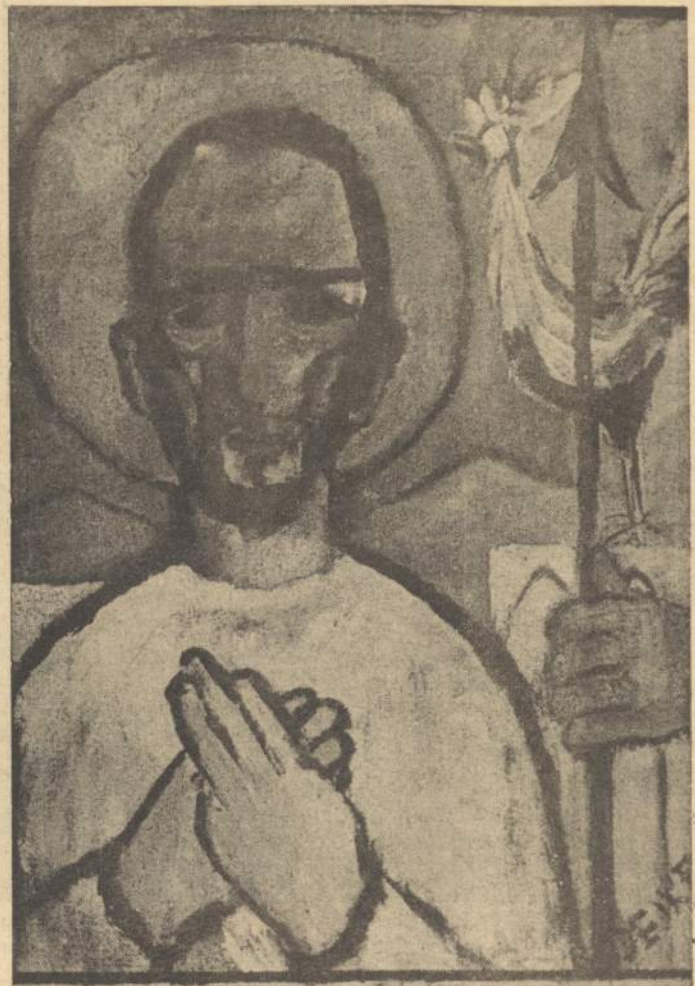
1962 m. parodoje p. Speyer buvo aplenkęs tradicinę dailę. 1963 m. parodoje buvo absurdui nusilenkta, — menkystės pervertintos, teisingiau, toje atrankoje buvo daugiau pramoginių dalykų, lyg "English Beatles", bet ne rimto meno. Šioje gi parodoje "žaliojo klimato" kaip ir nėra. Vyrauja kultūra ir estetinė sąvoka. Didelį svorį sudaro geometrinės abstrakcijos tapyba. Raymond Parker pasiūšęs į kosminės tapybos sritį. Jojo pilkas lopas didelėje drobėje nėra be prasmės. Bennet Newman didelėje drobėje trys statmeniškos juostos ant balto fono nereikia pretenzijų plastinei tapybai. Stuart Davis, laimėjęs \$2,000 kapitalinę premiją už "Standard Brand", nieko nenustebina. Paprasta formų konstrukcija, fizinės, ne dvasinės dinamikos forma. H. C. Westermann dvi iš faneros padarytos skulptūros "The Big Change" ir "Something Different". Virvės mazgai, gal kokių 8 inčų skersmenyje, labai imponuoją kūriniui. Tiesa, jis laimėjo \$1,000 premiją. Al Held laimėjo \$1,000 premiją už tapybą "Genezė". Reikia pasakyti, kad šis jo kūrinys priklauso daugiau technikos pasauliui, kaip dvasiniam. Elmer Bischoff taip pat laimėjo \$1,000 premiją už realistinį peizažą su gulinčia figūra, ant kurios ežero vilnys virsta. Ed. Hopper, realistas, laimėjo \$1,000 premiją už "Kelią ir medžius". Šis tapinys primena primityvišką stilių, bet labai jis paprastas ir nuoširdus.

Elaine De Kooning du portretai lyg nevietoje.

\$10,000 premijų suma atiteko ir kitiems proporcingai.

Moderniojo meno egzotika siekia tam tikro purizmo, — atsipalaidojimo nuo nihilistinio sąmišio, koks jau buvo isigalėjęs moderniam mene. Mechaniška predilekcija, šių dienų technikos įtaka, ir supanti "žalioji atmosfera" stūmia į šalį senosios estetikos romantizmą. Mene skilimas, yra dvasios skilimas, — protestas prieš senąsias idėjas, tradicijas ir socialinę santvarką. Nauja realybė vyksta iš vidaus ir iš lauko.

Paroda turi intelektualinį veidą ir estetinę egzaltaciją.

Zita Sodeikienė

Po išsižadėjimo

Iš Chicagoje rengiamos lietuvių religinio meno parodos

Religinio meno paroda atidaroma šiandien

7 v. v. šv. Kryžiaus parapijos salėje — meno galerijoje, 4557 So. Wood St. Chicagoje. Joje dalyvauja 30 lietuvių dailininkų iš Chicago: Nijolė Adomaitė-Banienė, Mikalojus Ivanauskas, Regina Jautokaitė, Zenonas Kolba, Vida Krištolaitytė, Janina Monkutė-Marks, S. M. Mercedes SSC, Juozas Mieliulis, Ramojus Mozoliauskas, Jadvyga Paukštienė, Antanas Petrikonis, Juozas Pautienius, Valentinas Ramonis-Ramonaitis, Antanas Rūkštelė, Elda Skapaitė-Rundzaitis, Zita Biliūnaitė-Sodeikienė, Mikas Šileikis, Audronė Skudaitė, Algirdas Trinkūnas, Vladas Vaitiekūnas, Adomas Varnas, Vladas Vaičiaitis, Kęstutis Zapkus ir Giedrė Žumbakienė; iš Eugene, Oregon kun. Pijus Brazauskas; iš Baltimorės Donatas Buračas; iš Romos Irena Pacevičiūtė; iš Kanados Jurgis Kęstutis Račkus; iš Clevelando Vlada Stančikaitė - Abraitienė ir Antanas Vaikšnoras, su

146 tapybos, skulptūros ir grafikos darbais.

Tos parodos reprezentacinis katalogas apima 60 puslapių, patrauklus ir gražiai išleistas. Kiekvienam dailininkui skirta du puslapiai — viename kūrėjo asmens foto nuotrauka arba autoportretas, o kitame jo kūrinių reprodukcija (Foto). Tekstas lietuvių ir anglų kalbomis.

Šią parodą rengia Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacija. Globėjas kun. Edvardas Abromaitis ir parodos vykdytojas bei techniškas organizatorius inž. Mikalojus Ivanauskas.

PASKAITA

— Meno kritikas J. Dainauskas pirmadienį, kovo 9 d. 7 v. vak. per Sophie Barcus radijo valandėlę kalbės apie pirmuosius įspūdžius iš religinio meno parodos, kuri vyksta šv. Kryžiaus parapijos galerijoje, 4557 So. Wood St.

SUSITIKITE
su savo gimini-
čiais
VILNIUJE
1964 Metais

Grupinės
giminių lan-
kytojų
kelionės

Išvykimas:
Gegužės 13 d.
ir
Rugsėjo 9 d.

Išsamesnėms informacijoms gauti rašykite ar skambinkite:

GORDON TRAVEL SERVICE

220 SOUTH STATE STREET, CHICAGO 4, ILL.

Phone: WEBster 9-6362

Oficiali Inturisto Agentūra
Chicagoje